

نحوه اعتراض و رسیدگی به قرارهای قضایی

محمدعلی محمدی

مستشار پیشین دادگاه تجدیدنظر استان تهران

وکیل پایه یک دادگستری

سرشناسه	: محمدعلی محمدعلی، ۱۳۴۵ -
عنوان قراردادی	: ایران. قوانین و احکام .Iran. Laws, etc
عنوان و نام پدیدآور	: نحوه اعتراض و رسیدگی به قرارهای قضایی/ محمدعلی محمدعلی.
مشخصات نشر	: تهران: انتشارات دادبخش، ۱۳۹۸.
مشخصات ظاهری	: ۱۸۶ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۲۲-۹۹۹۸۸-۷-۸
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: ویراست قبلی با عنوان «رسیدگی دادگاه کیفری نسبت به تصمیمات مقامات قضایی دادسراها مطابق قانون آیین دادرسی کیفری جدید...» در سال ۱۳۹۴ توسط انتشارات حافظ پژوه به چاپ رسیده است.
عنوان دیگر	: رسیدگی دادگاه کیفری نسبت به تصمیمات مقامات قضایی دادسراها مطابق قانون آیین دادرسی کیفری جدید.
موضوع	: دادگاه های جزایی - ایران
موضوع	: Criminal courts - Iran*
موضوع	: دادسراها - قوانین و مقررات - ایران
موضوع	: public prosecutors offices - Law and legislation - Iran
بندی کنگره	: KMH۳۸۶۷
رده های دیویی	: ۳۴۵/۵۵۰۱
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۵۱۱۹۸

عنوان کتاب:	نحوه اعتراض و رسیدگی به قرارهای قضایی
ناشر:	انتشارات دادبخش
نویسنده:	محمدعلی محمدی
طرح جلد، گرافیک و صفحه آرایی:	فاطمه رستمی
ناظر فنی:	اصغر رهنما
قیمت:	۱۰۰۰ تومان
چاپ اول:	تابستان ۱۳۹۸
شمارگان:	۵۰۰ جلد
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۹۹۹۸۸-۷-۸

تهران، میدان انقلاب، کارگر شمالی، کوچه رستم، پلاک ۲۱
۵۶ ۲۸ ۴۶ ۶۶ - ۰۵ ۹۳ ۴۸ ۶۶ ۲۱-

darbakhshlaw@gmail.com

حقوق این کتاب برای مؤلف محفوظ است.

فهرست مطالب

۱۷	.....	نشان های اختصاری
۱۹	.....	پیشگفتار
۲۳	.....	مقدمه
۲۷	.....	بخش اول: رسیدگی به قرارهای قابل اعتراض
۳۰	.....	مبحث اول: شیوه رسیدگی به قرارهای قابل اعتراض
۳۱	.....	گفتار اول: رد اعتراض
۳۲	.....	گفتار دوم: تایید قرار
۳۲	.....	گفتار سوم: نقض قرار
۳۳	.....	گفتار چهارم: نقص تحقیقات
۳۵	.....	مبحث دوم: انواع قرارهای قابل اعتراض

www.ketab.ir

- گفتار اول: قرارهای قابل اعتراض توسط شاکی ۳۵
- بند اول: قرار منع تعقیب ۳۶
- الف: علل صدور قرار منع تعقیب ۳۷
- ب: آثار صدور قرار منع تعقیب ۳۷
- پ: نحوه رسیدگی به قرار منع تعقیب ۳۸
- ت: نمونه‌هایی از رسیدگی دادگاه نسبت به اعتراض به قرار منع تعقیب ۳۸
- بند دوم: قرار موقوفی تعقیب ۴۷
- الف: جهات صدور قرار موقوفی تعقیب ۴۸
- ب: تامنی در موجبات صدور قرار موقوفی تعقیب ۴۹
- پ: حصری یا نمثلی بودن موجبات صدور قرار موقوفی ۴۹
- فرض اول: تعارض و تقابل در موضوع ۵۲
- فرض دوم: تعارض و تقابل در اشیاء ۵۲
- تکنیک‌های حل تعارض و تقابل ۵۳
- الف-تکنیک ترجیح ۵۳
- ب-تکنیک تخییر ۵۳
- ج-تکنیک تفضیل ۵۴
- ت: حق اعتراض به قرار موقوفی تعقیب و اشخاص ذیحق ۵۵
- ث: تکالیف مقامات قضایی دادسرا در صورت اعتراض نسبت به قرار موقوفی تعقیب ۵۵
- بند سوم: قرار اناطه ۵۷
- الف: تعریف قرار اناطه ۵۷
- ب: قابل اعتراض بودن قرار اناطه ۵۷
- پ: آثار صدور قرار اناطه ۵۸
- ت: نکاتی در صدور قرار اناطه ۵۹
- بند چهارم: قرار ترک تعقیب ۶۰
- الف: شرایط صدور قرار ترک تعقیب ۶۱

- ب: آثار قرار ترک تعقیب ۶۱
- پ: مقامات قضایی صالح برای صدور قرار ترک تعقیب ۶۲
- ت: در قابل اعتراض بودن یا نبودن قرار ترک تعقیب ۶۲
- بند پنجم: قرار تعلیق تعقیب متهم ۶۳
- الف: شرایط صدور قرار تعلیق تعقیب متهم قبل از صدور کیفرخواست ۶۴
- ب: شرایط صدور قرار تعلیق تعقیب متهم از ناحیه دادستان بعد از صدور کیفرخواست ۶۷
- پ: طرق لغو قرار تعلیق تعقیب متهم ۶۷
- ث: ثبت قرار تعلیق تعقیب متهم در واحد سجل کیفری ۷۰
- ج: شرایط و موارد صدور لغو قرار تعلیق تعقیب متهم ۷۰
- بند ششم: قرار رد درخواست تبیی شکای نسبت به مطالعه یا دسترسی به تمام یا برخی از اوراق پرونده ۷۲
- بند هفتم: قرار رد ایراد دادرسی ۷۴
- الف: کسانی که حق اعتراض یا ایراد به رد دادستان دارند ۷۵
- ب: تکالیف دادستان یا بازپرس در قبال ایراد رد دادرسی ۷۵
- پ: موارد رد دادرسی ۷۶
- بند هشتم: قرار رد ایراد کارشناسی ۷۶
- بند نهم: قرار بایگانی پرونده ۷۸
- الف: فلسفه صدور قرار بایگانی پرونده ۷۸
- ب: شرایط صدور قرار بایگانی پرونده از ناحیه بازپرس ۷۹
۱. مرجع صالح صدور قرار بایگانی پرونده ۸۰
۲. در جرایم تعزیری درجه چهار، پنج، شش، هفت و هشت ۸۱
۳. عدم شناسایی مرتکب جرم با انجام تحقیقات لازمه ۸۳
۴. انقضای مدت دو سال تمام، از تاریخ وقوع جرم ۸۳
۵. با موافقت دادستان ۸۴
- پ: اعتراض نسبت به صدور قرار بایگانی پرونده ۸۴

- ت: اشخاص معترض ۸۴
۱. از ناحیه شاکی ۸۵
۲. از ناحیه دادستان ۸۵
۳. از ناحیه متهم ۸۵
- ث: مهلت و مرجع رسیدگی به اعتراض از قرار بایگانی پرونده ۸۵
- ج: قرار رد درخواست استرداد یا معدوم نمودن یا ضبط اشیاء یا اموال محصله ناشی از جرم ۸۵
۱. تعیین تکلیف نسبت به اوراق و نوشته ها و سایر اشیاء و اموال متعلق به متهم ۸۶
۲. تعیین تکلیف نسبت به ضبط یا معدوم نمودن اموال و اشیاء محصله ناشی از جرم ۸۷
۳. در فروش اموال تزییع شدنی یا هزینه بر ۸۸
۴. مهلت اعتراض و مرجع رسیدگی به قرار رد درخواست استرداد ۸۸
- گفتاردوم: قرارهای تنبیهی در تسط متهم ۸۹
- بند اول: قرارهای تأمین کفالت ۸۹
- الف: کلیات ۸۹
۱. فلسفه صدور قرار تأمین کیفری و انواع آن ۸۹
۲. صدور قرار تأمین واحد نسبت به اتهامات متعدد متهم ۹۰
۳. متناسب بودن قرار تأمین کیفری ۹۱
۴. در تبدیل قرار تأمین کیفری ۹۱
۵. در پذیرش یا عدم پذیرش کفالت و وثیقه ۹۲
۶. در ابلاغ و ارائه تصویری از قرار تأمین کیفری ۹۳
۷. در پذیرش متهم از ناحیه مراجع ذیصلاح در صورت معرفی و تحویل متهم توسط کفیل یا وثیقه گذار ۹۳
۸. تعیین تکلیف نسبت به ضبط یا اخذ تأمین کیفری ۹۴
۹. مطالبه خسارات ایام بازداشت غیرقانونی از کمیسیون ملی جبران خسارات ناشی از صدور قرار تأمین کیفری ۹۶
۱۰. اخذ تأمین از اطفال و نوجوانان ۹۷

- ۹۸ ..... ۱۱. اخذ تأمین از ناحیه دادگاه
- ۹۸ ..... ۱۲. اخذ تأمین از ناحیه قاضی اجرای احکام
- ۹۸ ..... ۱۳. اعطا مرخصی با اخذ تأمین کیفری
- ۹۹ ..... ۱۴. مداوای محکوم علیه و اعزام او به پزشکی قانونی و اخذ تأمین جهت اجرای حکم
- ۹۹ ..... ۱۵. تقسیط جزای نقدی و اخذ تأمین مناسب از محکوم علیه جهت اجرای حکم
- ۱۰۱ ..... ۱۶. آزادی مشروط و اخذ تأمین
- ۱۰۱ ..... ۱۷. احتساب ابار، بازداشت قبلی ناشی از صدور قرار تأمین کیفری
- ۱۰۲ ..... ۱۸. علل لغو قرارهای تأمین کیفری
- ۱۰۳ ..... ب: انواع قرارهای تأمین کیفری قابل اعتراض توسط متهم
- ۱۰۳ ..... ۱. قرار کفالت یا وثیقه یا قرار موقوفه یا قرار موقوفه
- ۱۰۵ ..... ۲. قرار وجه التزام
- ۱۰۶ ..... ۳. قرار بازداشت موقت
- ۱۰۷ ..... ۱-۳- موارد صدور قرار بازداشت موقت
- ۱۰۷ ..... ۲-۳- شرایط صدور قرار بازداشت موقت
- ۱۰۸ ..... ۳-۳- قابل اعتراض بودن قرار بازداشت موقت
- ۱۰۹ ..... ۴-۳- تکلیف به بازبینی قرار بازداشت موقت
- ۱۰۹ ..... ۵-۳- فک یا ابقای قرار بازداشت یا تبدیل یا تخفیف یا تشدید آن
- ۱۱۲ ..... ۶-۳- لغو قرار بازداشت موقت و ممنوعیت تبدیل قرار تأمین کیفری به قرار بازداشت موقت
- ۱۱۲ ..... ۴- قرار نظارت قضایی
- ۱۱۲ ..... ۱-۴- صدور قرار نظارت قضایی از ناحیه بازپرس
- ۱۱۳ ..... ۲-۴- صدور قرار نظارت قضایی از ناحیه دادگاه
- ۱۱۳ ..... ۳-۴- آثار اجرای قرار نظارت قضایی
- ۱۱۳ ..... ۴-۴- لغو قرار نظارت قضایی
- ۱۱۴ ..... بند دوم: قرار تعلیق تعقیب متهم از ناحیه دادستان
- ۱۱۶ ..... بند سوم: قرار تأمین خواسته

- الف: شرایط صدور قرار تأمین خواسته ۱۱۶
- ب: میزان تأمین خواسته ۱۱۶
- پ: زمان اجرای تأمین خواسته ۱۱۷
- ت: رفع ابهام و اجمال و اشکال از تأمین خواسته ۱۱۷
- ث: علل رفع تأمین خواسته ۱۱۷
- ج: اشخاص معترض به قرار تأمین خواسته و مهلت آن ۱۱۷
- بند چهارم: قرار جلوگیری از فعالیت تمام یا بخشی از امور خدماتی یا تولیدی ۱۱۸
- الف: مرجع صادر کننده قرار جلوگیری از فعالیت امور خدماتی یا تولیدی ۱۱۸
- ب: شرایط صدور قرار جلوگیری از فعالیت امور خدماتی یا تولیدی ۱۱۹
- بند پنجم: دستور اسرار داد یا معدوم نمودن اموال محصله ناشی از جرم ۱۱۹
- بند ششم: دستور ضبط وثیقه یا وجه الضمان یا وجه التزام ۱۱۹
- بند هفتم: قرار رد ایراد ناشی ۱۲۰
- بند هشتم: قرار ممنوع الخروج نمودن متهم از کشور ۱۲۰
- الف: علل صدور قرار ممنوع الخروج نمودن متهم از کشور ۱۲۱
- ب: قابل تمدید بودن قرار ممنوع الخروج نمودن متهم از کشور ۱۲۲
- پ: اعلام صدور قرار ممنوع الخروج نمودن متهم به داستان کل کشور ۱۲۲
- ت: علل منقضی شدن و یا بی اثر شدن قرار ممنوع الخروج نمودن متهم از کشور ۱۲۲
- ث: موارد صدور قرار ممنوع الخروج نمودن متهم از کشور در ضمن فرامای دیگر ۱۲۳
- ج: صدور قرار ممنوع الخروج نمودن متهم از ناحیه قاضی اجرای احکام در محل اجرای حکم ۱۲۳
- بند نهم: دستور نگهداری متهم در محل مناسب ۱۲۳
- الف: دستور نگهداری متهم مجنون در حین یا بعد از ارتکاب جرم در محل مناسب ۱۲۳
- ب: در حق اعتراض به دستور نگهداری متهم مجنون در محل مناسب ۱۲۴
- پ: مرور زمان و دستور نگهداری متهم در محل مناسب ۱۲۵
- گفتار سوم: قرارهای قابل اعتراض توسط اشخاص ثالث ۱۲۶
- بند اول: قرار تأمین خواسته ۱۲۷

- بند دوم: قرار جلوگیری از فعالیت در تمام یا بخشی از امور خدماتی و تولیدی ۱۲۷
- بند سوم: دستور استرداد یا معدوم یا ضبط اشیاء و اموال محصله ناشی از جرم ۱۲۸
- بند چهارم: دستور ضبط وثیقه یا وجه الكفاله توسط دادستان ۱۲۸
- الف: در قابل اعتراض بودن دستور ضبط وثیقه یا وجه الكفاله توسط دادستان و مرجع رسیدگی آن ۱۲۹
- ب: علل اعتراض نسبت به دستور ضبط وثیقه یا وجه الكفاله ۱۲۹
- پ: شرایط معافیت متهم از پرداخت وجه التزام یا کفیل از پرداخت وجه الكفاله ۱۳۰
- ت: شرایط در رفع اثر از دستور ضبط وجه الكفاله یا وثیقه و اخذ فقط یک چهارم از وجه قرارهای مذکور از ناحیه دادستان ۱۳۰
- ث: اجرای احکام و اجبار و ناب متهم یا احضار کفیل یا وثیقه گذار به منظور معرفی و تحویل محکوم علیه ۱۳۱
- بخش دوم: رسیدگی به اعتراض نسبت به دستور ضبط و اخذ تأمین کیفری** ۱۳۳
- گفتار اول: مراجع صادر کننده دستور ضبط و اخذ تأمین کیفری ۱۳۶
- بند اول: دادستان و صدور دستور ضبط و اخذ تأمین کیفری ۱۳۶
- الف: شرایط صدور دستور ضبط و اخذ تأمین کیفری از ناحیه دادستان ۱۳۷
۱. ضرورت احضار متهم ۱۳۷
۲. عدم معرفی متهم از ناحیه وثیقه گذار یا کفیل و یا شخص ثالث و شرایط از وثیقه گذار یا کفیل با جمیع شرایط قانونی ۱۳۸
۳. انقضاء مدت یک ماه از تاریخ ابلاغ واقعی به کفیل یا وثیقه گذار به منظور معرفی متهم ۱۳۹
- ب: عدول از دستور اخذ وثیقه یا اخذ وجه الكفاله ۱۳۹
- ت: مرجع رسیدگی کننده به اعتراض نسبت به دستور ضبط و اخذ تأمین کیفری از ناحیه دادستان ۱۴۱
- بند دوم: رییس یا دادرس دادگاه عمومی بخش و صدور دستور ضبط و اخذ تأمین کیفری ۱۴۱
- الف: در قانون سابق و در قانون لاحق ۱۴۱
۱. در قانون سابق ۱۴۱
۲. در قانون لاحق ۱۴۲

- ب: عدول از دستور اخذ و ضبط تأمین کیفری از ناحیه رییس یا دادرس دادگاه عمومی بخش ۱۴۳
- ب: مرجع رسیدگی کننده به اعتراض نسبت به دستور ضبط و اخذ تأمین کیفری از ناحیه دادگاه عمومی بخش ۱۴۳
۱. در قانون سابق ۱۴۳
۲. در قانون لاحق ۱۴۴
- گفتار دوم: جهات اعتراض به دستور ضبط و اخذ تأمین کیفری ۱۴۴
- بخش سوم: رسیدگی و حل اختلاف بین بازپرس و دادستان** ۱۴۷
- مبحث اول: موارد لزوم تبعیت و عدم تبعیت بازپرس از نظر دادستان ۱۵۰
- گفتار اول: نسبت به تأمین تحقیقات ۱۵۱
- گفتار دوم: نسبت به پذیرش اعدا پذیرش کفالت ۱۵۱
- گفتار سوم: نسبت به سایر موارد ۱۵۱
- مبحث دوم: موارد حدوث اختلاف بین بازپرس و دادستان ۱۵۱
- گفتار اول: قرارهای نهایی ۱۵۲
- گفتار دوم: قرار عدم صلاحیت ۱۵۴
- گفتار سوم: قرارهای اعدادی ۱۵۴
- گفتار چهارم: قرار اناطه ۱۵۷
- گفتار پنجم: قرار تأمین خواسته ۱۵۷
- گفتار ششم: نوع جرم یا اتهام انتسابی به متهم ۱۵۷
- مبحث سوم: مرجع حل اختلافات بین بازپرس و دادستان ۱۵۸
- بخش چهارم: رسیدگی به موارد تجویز تعقیب مجدد متهم** ۱۵۹
- مبحث اول: موارد تجویز تعقیب مجدد متهم ۱۶۲
- گفتار اول: ترک تعقیب ۱۶۲
- بند اول: در قانون سابق ۱۶۲

۱۶۵	.....	بند دوم: در قانون جدید
۱۶۶	.....	گفتار دوم: قرار توقیف تحقیقات
۱۶۸	.....	گفتار سوم: قرار بایگانی پرونده
۱۶۸	.....	گفتار چهارم: قرار تعلیق تعقیب متهم
۱۶۸	.....	بند اول: صدور قرار تعلیق تعقیب متهم از ناحیه دادستان
۱۷۰	.....	بند دوم: صدور قرار تعلیق تعقیب متهم از ناحیه مقامات قضایی دادسرا
۱۷۱	.....	گفتار پنجم: قرار منع تعقیب
۱۷۱	.....	بند اول: علل صدور قرار منع تعقیب
۱۷۲	.....	بند دوم: شرایط تجویز رسیدگی مجدد در قرار منع تعقیب
۱۷۲	.....	۱- صدور قرار منع تعقیب
۱۷۳	.....	۲- فقدان یا عدم کفایت دلیل
۱۷۴	.....	۳- قطعی شدن قرار منع تعقیب
۱۷۵	.....	۴- وحدت اتهام
۱۷۵	.....	۵- کشف دلایل جدید
۱۷۶	.....	۶- درخواست دادستان از دادگاه
۱۷۶	.....	۷- کدام دادگاه
۱۷۷	.....	مبحث دوم: مرجع صالح در تجویز تعقیب مجدد متهم
۱۷۸	.....	مبحث سوم: شیوه تصمیم گیری نسبت به تجویز تعقیب مجدد متهم از ناحیه دادگاه
۱۸۱	.....	منابع و مأخذ

پیشگفتار

مقامات قضایی برای کشف جرم، تعقیب متهم، تحقیقات مقدماتی، میانجی‌گری، صلح میان طرفین، نحوه‌رسیدگی، صدور رأی، طرق اعتراض به آراء، اجرای آراء، نیازمند مجموعه مقررات و قواعدی هستند که مطابق آن در راستای احقاق حق، اقدام نمایند به نحوی که حقوق متهم، بزه‌دیده و جامعه رعایت شود.

و از سویی دادرسی‌های کیفری باید مستند به قانون باشد. حقوق طرفین دعوی را تضمین کند و قواعد آن نسبت به اشخاصی که در شرایط مساوی به سبب ارتکاب جرایم مشابه تحت تعقیب قرار می‌گیرند، به صورت یکسان اعمال شود.

مراجع قضایی در دادرسی‌ها باید با بی‌طرفی و استقلال کامل به اتهام انتسابی به اشخاص در کوتاه‌ترین مهلت ممکن، رسیدگی و تصمیم مقتضی اتخاذ نمایند و از هر اقدامی که باعث ایجاد اختلال یا طولانی شدن فرآیند دادرسی کیفری می‌شود، جلوگیری کنند. به عبارت دیگر سرعت و دقت از لوازم کار مراجع قضایی است اما نباید فراموش کرد که سرعت و دقت درحد متعارف و مطابق ضوابط به نحوی که حقوق طرفین دعوی را تضمین کند ارزشمند و کارایی داشته و مثمر ثمر خواهد بود و نتیجه آن کشف حقیقت و

احقاق حق خواهد شد. لذا هرگونه تفریط و افراط در سرعت و دقت در دادرسی‌ها مذموم و ناپسند و از موجبات تضییع حقوق طرفین دعوی و نیز جامعه محسوب و باید از آن پرهیز نمود.

در دادرسی‌ها نباید فراموش کرد که اصل، بر براءت است. هرگونه اقدام محدودکننده، سالب آزادی و ورود به حریم خصوصی اشخاص جز به حکم قانون و با رعایت مقررات و تحت نظارت مقام قضایی مجاز نیست و در هر صورت این اقدامات نباید به گونه‌ای اعمال شود که به کرامت و حیثیت اشخاص آسیب وارد کند.

متهم باید در اسرع وقت، از موضوع و ادله اتهام انتسابی آگاه و از حق دسترسی به وکیل و سایر حقه‌های دفاعی مذکور در این قانون بهره‌مند شود. متهم، بزه دیده، شاهد و سایر افراد ذربط باید از حقوق خود در فرآیند دادرسی آگاه شوند و ساز و کارهای رعایت و تضمین این حقوق را آموخت.

رعایت حقوق شهروندان متهم در «قانون احترام به آزادی‌های مشروع و حفظ حقوق شهروندی مصوب ۱۳۰۲/۲/۱۳» از سوی تمام مقامات قضایی، ضابطان دادگستری و سایر اشخاصی که در فرآیند دادرسی مستحق نظرند، در تمام مراحل دادرسی کیفری، الزامی است. قوانین کیفری «ماهوی» با هدف حفظ نظام و صیانت ارزش‌های حاکم بر یک جامعه تدوین می‌شود. در واقع قوانین کیفری «ماهوی» در کشور حافظ و نگهبان آن دسته از ارزش‌هایی است که ریشه در فرهنگ عمومی جامعه دارند و برای بقا و پویایی آن ضروری و لازمند.

اجرای عدالت کیفری در سایه اجرای صحیح قواعد و سرراش «مکلی» یعنی وجود تشکیلات قضایی مختص و کارآمد، با دارا بودن سلاح آیین دادرسی عادلانه و منصفانه عملی خواهد شد. به نحوی که با اجرای آن عدالت با چشم سر دیده شود و با اعماق وجود احساس شود. لذا عدالت شعاری و زبانی و تبلیغاتی بی اثر و فاقد کارایی است. مقامات قضایی دادرسی عهده دار تعقیب و تحقیق و در نهایت مسؤولیت اعلام تصمیم نهایی خویش مبنی بر مجرمیت و یا بی‌گناهی متهم هستند و قانونگذار محدوده وظایف و اختیارات آن‌ها را تعیین نموده و آنان مکلفند در چارچوب وظایف و اختیارات محوله قانونی اقدام نمایند.

مقامات قضایی دادسرا در راستای کشف حقیقت و احقاق حق و اعمال قانون، بعضاً عقاید و نظرات مختلفی دارند. قانونگذار به منظور رفع اختلاف این مقامات، دادگاه را به عنوان مرجع عالی انتخاب و تعیین نموده است. جملگی قضات مذکور دست به دست هم داده اند تا در کنار هم، برای خدمت به مردم و احقاق حق، قدم بردارند. در این راستا، هر چه قانونگذار روش های مناسبی برای هماهنگی و تعامل قضات برای کشف حقیقت و احقاق حق و اعمال قانون و رعایت حقوق طرفین پرونده و اشخاص ثالث و جامعه وضع نماید آنقدر ما به اهداف واقعی خود که اجرای عدالت کیفری «ماهوی» است نزدیک می شویم. بنابراین لازمه عدالت کیفری ماهوی و شکلی، وجود دادرسی عادلانه و منصفانه و نیروی انسانی کارآمد و دارای قانون است. و قاضی مکلف است قانونمند و قانونمدار باشد و طرفین پرونده نیز در طرف مقابل از درخواست و توقعات غیر قانونی بپرهیزند و آن ها نیز قانونمند و قانونمدار باشند تا اجرای عدالت محقق شود. البته استقرار عدالت همه جانبه، درگرو قانونمندی مردم و قزای سه گانه حکومت اسلامی است. هرگاه قانونگذار، در قانونگذاری نسبت به امور، اهم و مهم را لحاظ کند، و دولت در راستای اجرای صحیح قوانین وضع شده، قدم بردارد. و قوه قضاییه بر اجرای صحیح قوانین نظارت و نسبت به پیشگیری از جرایم اقدامات لازمه را معمول و با قانونمندی با مجرم برخورد کند، و مردم حکومت اسلامی را در راستای رسیدن به اهدافش همراهی کنند. آن گاه امنیت اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی و سیاسی در جامعه حاکم خواهد شد.

محمدعلی محمدی

مرداد ماه ۱۳۹۴